

Кіріченко О.В.,

кандидат економічних наук, доцент

Копач В.В.,

магістр, здобувач гр. ОКД-22М

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі економічного розвитку, конкурентоспроможність підприємства визначається через аналіз економічних показників. Головні напрями для зміцнення конкурентоспроможності включають ефективне використання ресурсів та виконання місії, орієнтованої на задоволення соціально-економічних потреб суспільства через вироблення товарів та послуг. Оцінка цієї здатності базується на організаційно-економічних аспектах. Конкурентоспроможність підприємства суттєво залежить від його зовнішнього та внутрішнього оточення. Елементи зовнішнього середовища можуть бути частково контрольованими підприємством (ендогенні фактори), або неконтрольованими, що вимагає адаптації до них (екзогенні фактори). Зовнішні фактори можна класифікувати як загальнодержавні, регіональні та галузеві.

Ключовим чинником, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, є залучення інвестиційних ресурсів, що включають капітальні вкладення у придбання та створення основних засобів, розвиток технологій та нематеріальних активів. У світовій практиці виділяють прямі та портфельні інвестиції, що розрізняються за мотивацією та обсягами.

Прямі інвестори оцінюють інвестиційну привабливість за такими критеріями, як термін окупності, подальша рентабельність та гарантії збереження власності. Окрім матеріальних ресурсів, прямі інвестори вносять свої ноу-хау, а також формують конкурентне середовище в регіоні та галузі [5].

Портфельні інвестиції спрямовані на отримання прибутку, інвестори цього типу керуються мотивами доходності та ризикованості вкладень, інші аспекти виробництва для них менш важливі. Маючи короткостроковий часовий горизонт та спекулятивний характер, портфельні інвестори можуть здійснювати інвестиції, спрямовані на негайний прибуток.

З точки зору стратегічного розвитку підприємства, прямі інвестиції можуть нести загрози, такі як недружнє поглинання та втрата самостійності у прийнятті рішень. З іншого боку, вони відкривають можливості для отримання доступу до нових технологій, ноу-хау та модернізації виробництва, а також розширення ринків збуту [2].

Ще одним важливим чинником, який сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств, є наявність висококваліфікованих трудових ресурсів. Конкурентоспроможність підприємства на ринку праці визначається його здатністю привертати найкращих фахівців. Наймані працівники, як активні учасники діяльності підприємства, мають інтерес до отримання доходу та задоволення інших потреб. Фактори, які впливають на мотивацію праці, включають цікаву роботу та комфортні умови праці.

Показниками привабливості підприємства на ринку праці є рівень заробітної плати, репутація як роботодавця та корпоративна культура. Перевірками привабливості можуть служити такі показники, як плинність кадрів та кількість трудових конфліктів.

Конкуренція на ринку сировинних ресурсів відбувається за отримання доступу до дефіцитних чи ключових ресурсів. Забезпечення підприємства сировиною, в значній мірі, є завданням управління ланцюжком постачання. Проте контроль над основними ресурсами може слугувати бар'єром для входження підприємства у відповідну галузь.

Вертикальна інтеграція підприємств у ланцюжку доданої вартості широко

використовується в монополізованих та олігопольних галузях. Щодо постачання ресурсів, важливим аспектом є визначення, чи ринок сировини є ринком продавця чи покупця. Зазначимо, що сильна конкуренція між постачальниками, як правило, приносить користь підприємству, сприяючи вилученню неефективних виробників з ринку і, як наслідок, підвищенню якості та зниженню цін [2].

Таким чином, можна визначити фактори, які використовуються для оцінки конкурентоспроможності підприємства на ринку ресурсів. Ці фактори можна розподілити на дві основні категорії: ендогенні та екзогенні. Основні ендогенні фактори оцінки конкурентоспроможності підприємства на ринку ресурсів включають такі аспекти, як відношення дивідендів до вартості акцій, рентабельність та відносне перевищення ринкової вартості компанії над вартістю її активів. До екзогенних факторів, які впливають на оцінку конкурентоспроможності підприємства на ринку ресурсів, можна віднести інвестиційний рейтинг регіону, динаміку розвитку галузі, норму прибутку від галузі та розвиненість інфраструктури регіону.

В сучасних умовах розвитку економіки набуває все більшої важливості метод підвищення конкурентоспроможності підприємств – конкуренція за споживача. Ця конкуренція може бути реалізована через цінові та нецінові стратегії, а показники конкурентоспроможності залежать від обраної підприємством стратегії [3; 4].

Отже, зважаючи на відмінності в цілях підприємств, неможливо використовувати єдиний економічний критерій для оцінки ефективності та конкурентоспроможності. Наприклад, для виробничих підприємств може бути ключовим показником ефективності фонд оплати праці, у той час як для торговельних підприємств важливий отриманий прибуток. Порівнюючи ці підприємства, можна використовувати показник доданої вартості. Для державних підприємств, які не можуть контролювати ціни на товари або послуги, ефективність може вимірюватися рівнем витрат на одиницю продукції, тоді як показник доданої вартості може не відображати цю ефективність.

Література:

1. Odintsova O. O., Nykytiuk A. R. Some aspects on the legal interpretation of the fourth generation of human rights. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції» м. Харків, 25 грудня 2021 року, 4 випуск. Харків, 2021. С. 204.
2. Гріщенко І. В., Білецька Н. В., Одінцева О. О. Механізм формування конкурентоспроможності підприємств в сучасних економічних умовах. Економіка та суспільство. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-62>.
3. Дrajниця С. А., Дrajниця О. С. Сучасні методи оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств сфери послуг. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. № 5, т. 1. С. 210-213.
4. Кравчук Б., Лазоренко Т. Фактори забезпечення конкуренто-спроможності підприємства. Галицький економічний вісник. 2020. Т. 6. № 67. С. 167–174.
5. Полюхович М. В. Конкурентна стратегія розвитку підприємства як сучасний ефективний інструмент менеджменту. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2019. № 18. С. 138–144.